

« zurück blättern vor »

SZPALTA subst. f. (m.), ab 1825; auch *szpalt.* **1)** ‘Kolumne; übertr. Seiten einer Zeitschrift oder eines Buches’ – ‘kolumna; przen. strony czasopisma lub książki’: 1825 GKr 938, Nowo *Jeżeli iaka mowa, była treściwa i bardzo prędko powiedziana, natenczas treść uwag poczynionych ..., zajmuje w gazecie iednę do dwóch szpalt drobnego druku.* o (1869) 1952 Lam Świat 41 *byłem znalazł redakcję [...], która by mi pozwoliła umieścić w szpaltach swoich [...] krytykę moich dzieł.* o 1875–1876 Prz.Tyg.Życia 9, DOR *Reporterzy, polujący na brukowe wiadomości, wciskają się nawet do prywatnych zebrań, aby zapelnąć obowiązkowe szpalty pisma, któremu służą.* o (†1916) 1949–1951 Sienk.Listy IV 114, DOR *Wydawcy nasi zarzucają rynek księgarski lub zapychają szpalty dzienników powieściami francuskimi.* o 1950 Par.Alch. 262, DOR *Na szpaltach słowników sprawdza znaczenie każdego wyrazu.* – SWIL (druk.), SW, DOR. **2)** ‘im Buchbinderhandwerk: Bretter, die Bücher während des Abschneidens der Ränder und des Vergoldens halten’ – ‘w introligatorstwie: deski przytrzymujące książki podczas obcinania brzegów i złocenia’: SW (intr.), DOR. **3)** ‘Probedruck für das Durchführen der Korrektur’ – ‘próbna wydruk wykonany dla przeprowadzenia korekty’: 1947 Putr.Rzecz. 135, DOR *Zecer wyrzywał mi spod ręki przejrzone szpalty i biegł do maszyny.* – nur DOR. **4)** ‘im Gerberhandwerk: eine der beiden Schichten, in die das gegerbte Leder nach seiner Stärke geschnitten wird’ – ‘w garbarstwie: jedna z dwu warstw, na które przecina się wyprawioną skórę, dwoina’: 1950 Wiedza 386 s.47, DOR *Dwoiny, zwane również szpaltami, są produktem warstwowego tupania skóry, tzn. przecinania jej w grubości.* – SW, DOR. ◇ **Var:** *szpalt* subst. m., 1825 GKr 938, Nowo – nur SW (szew.); *szpalta* subst. f., 1875–1876 Prz.Tyg. Życia 9, DOR – SWIL, SW, DOR. ◇ **Etym:** **1)** nhd. *Spalte* subst. f., ‘Kolumnen einer Druckseite, in welche die Buchdrucker die Zeilen ein- oder mehrfach absetzen; zwei schmale Preßbretter, in welche der Buchbinder das Buch nach der Vergoldung legt’, GRI, nur für Inh. 1, 2. **2)** nhd. *Spaltleder* subst. n., ‘durch Abspalten des Narbens hergestelltes Leder (Gerberei)’, 1989 DUD, nur für Inh. 4. ◇ **Komp:** *szpaltmaszyna* subst. f., ‘Maschine zum Spalten des Leders’, zuerst geb. SW. ◇ **Der:** *szpaltka* subst. f., zuerst geb. SWIL, nur für Inh. 1; *szpaltować* v. imp., 1961 Życie Warsz. 210, DOR, zuerst geb. SW; *szpaltówka* subst. f., 1951 Kryń.J.Towarozn. II 208, DOR, zuerst geb. SW, nur für Inh. 4; *szpaltowy* adj., (†1926) 1927 Smol.W.Pam. 14, DOR, zuerst geb. DOR, nur für Inh. 1.

« zurück blättern vor »